

Till Antipoden med Almirante Latorre

"Är Du intresserad av att följa med Latorre till Chile som eldledningsmon-tör"? — En sådan fråga får man inte varje dag. Jag fick den — tackade ja.

Fd svenska kryssaren Göta Lejon, såld till Chile, omdöpt till Almirante Latorre, ligger vid Karlskronavarvet för utrustning.

Ombordmönstrad sedan en tid är den chilenska besättningen. Dessutom skall sju svenskar medfölja: Kk Viktor Tornerhjelm, Fv. Lars Virén tele, Fv. Per Ivar Nellberg (Pi) maskin, Fv. Folke Holm elektro, Fm Sixten Pettersson artilleri. Fm Stig Christiansson, spansk-talande tolk och undertecknad Arne Lindström, eldledningen.

Innan avfärden från Karlskrona är det en hel del bestyr. Pass, vaccination samt kläder och verktyg skall framtagas. Att inte taga med för mycket men ändå täcka alla eventuella situationer när inte varvet är inom räckhåll.

Avgångsdagen den 9 december 1972 ligger Latorre vid Mobiliseringskajen. En tapper liten skara vänner och anhöriga är samlade på kajen för att vinka farväl, trotsande en snål och snöig nordan-vind. Förtöjningarna kastas loss och Latorre lämnar så sakta kajen med hjälp av bogserbåtar. De vinkande försvinner snart i snögloppet, kanske med en tår i ögat, så även på någon chil-enare.

Med blekingekusten inom räckhåll na-vigeras mellan Hanö och Utklipporna ett par dagar. Personal och maskineri övas och provas.

Att hålla rökfria avgaser från pannor-na går ej alltid, emellanåt väller svarta rökmoln ur skorstenarna utmärkande färdvägen. En ny fågel, s k Abrigodu-van, efter maskinchefen Abrigo, upp-täckes. Svart fiskmås. Utbredningsom-råde södra Östersjön.

Kursen sättes mot Kielkanalen och vid slussarna i Holtenan förtöjs den 12

Sex vikingar samlade på Latorres akterdäck.

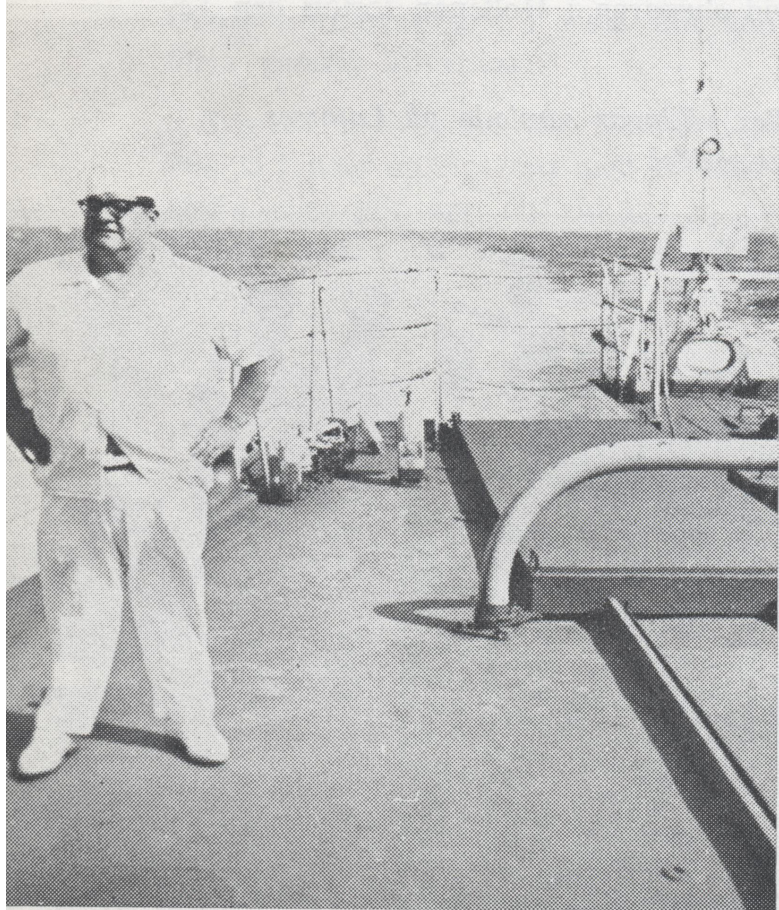
dec. Vissa förråd kompletteras. Redan nästa dag går vi genom kanalen och ut i Nordsjön. Trafiken är mycket livlig.

De första dagarna inom fartygets relingar skulle bli spännande hade jag föreställt mig.

Hur skall det gå att meddela sig med chilena, jag har ju endast björkholmskan samt lite engelska. Oron släpper ganska snart. Chilena har en enastående förmåga att medelst gester med fingrar och ansiktsmuskler översätta sin spanska. I bakfickan sitter dictionariet samt papper och penna som sista reserv.

Maten som serverades ombord bestod ofta av soppor på fisk eller hönsfägel med grönsaker samt lök och chilepeppar. Sjön suger så aptiten var god och även stämningen. Middagarna serverades kl.

Den "viktige" kocken — värd sin vikt i guld.

19.30, sent efter våra förhållande. På torsdagarna bakade kocken pastej Empanada speciellt Chilano, ett varmt bröd fyllt med stuvning av kött och lök, bla, vilket smakade gott. En god kock är guld värd. På morgonen till sjöss nybakat bröd till kaffet, den mjuka delen togs bort, varför endast skorpan åts upp, inget smör eller pålägg.

Samtalen kom ofta att beröra Sverige och svenskarna. De lovordades framförallt för renligheten och för hur väl de levde men också talades om hur väldigt dyrt allting var. Många hade knutit bekantskaper under vistelsen i Sverige, vilket senare vid vår hemresa yttrade sig i gåvor och brev som vi vid hemkomsten skulle frambära till respektive adressater.

Chilena blev snart varma i sina kläder och färden gick bra utan några som helst intermezzon.

Med sydlig kurs och ca 18 knops fart går vi mot Grand Canarias. Dovers vita kritklippor skymtar om styrbord i Engelska kanalen.

I Biscaya börjar sjön växa, sjösurrning och stöttning av allt löst vidtages.

I mässen stabiliseras sopptallriken med tummen. Något offer till Neptun blir det dock inte.

Vinterkläderna har gjort sitt för denna gången och värmen ökar för varje dag vi närmar oss Grand Canarias. Vi ser en rökstrimma från ett jetplan högt över oss med samma kurs. Är det svenska turister kanske?

På den 10:e dagen efter det svala avskedet från Karlskrona siktas de höga bruna bergen på ön, en vacker syn. Vid generalissimus Francos pir i Las Palmas förtöjes Latorre.

Hamnen har mycket livlig sjöfart — från norska fiskebåtar till väldiga japanska oijetankers och valkokerier.

På kajen står i färggranna paraduniformer spanska officerare och väntar att få avlägga sedvanlig hedersvisit.

Nyheter från Sverige saknades, men det går att vara utan radio och TV samt tidningar i brevlådan. Kontakten blev endast via breven hemifrån. En gammal Göteborgs-Posten kunde vara en raritet. Postbudet var en välkommen person.

Det sägs att de flesta svenskar har varit på Kanarieöarna, men vi var inte de sista för både på badstranden och restaurangen surrade skånskan och stockholmskan.

Vad hade Kanarieöarna varit utan sina turister.

Avfärden från Las Palmas sker på kvällen den 21 december. Det är ljumt och stjärnklart. Från havet utgör staden en festlig syn med ljusen som girlanger från kullarna ned mot hamnen.

Det är svårt att gå till kojs så vi står på däck och beundrar utsikten. Vad det liknar Valparaiso säger en chilenaire.

Enformig kan inte en sjöresa bli. Havet skiftar ständigt. Alltid något nytt i luften eller vattnet. Där bogvågen bryter skränar stim av flygfiskar upp och gör sedan en glidflygning på kanske 50—100 meter för att återgå till sitt rätta element. Inte sällan hamnar någon på däck. En gammal tradition är att den första upphittade fisken skall tillagas samt serveras fartygschefen.

Redan efter knappt 2 dygns färd siktas Kap Verdeöarna, som verkade ogästvänliga och kala, de har vulkanisk härkomst. På en klippö strax utanför hamnstaden St. Vincent, till synes omöjlig att angöra, var en boning uppförd. Man frågar sig hur det varit möjligt. Den vitskimrande ständiga dyningen bröt mot foten. Öarna tillhör Portugal. Angöringen är endast för att bunkra. Men vi får några timmar på oss att gå en tur

uppåt staden. Redan på kajen möter oss en mörkhyad gentleman och erbjuder sig att visa stadens sevärdheter. Men redan efter en kort promenad tillslöt sig alltför tjänstvilliga, överljudande varandra. Av tidigare erfarenhet stoppade vi pengarna i strumporna för att gäcka eventuella ficktjuvar. Att sedan i en affär få stå på ett ben och hala fram pesetas var nog så komiskt.

Ett otal hundar av alla raser och korsningar strök omkring. De användes enligt trovärdig källa att dryga ut kött-dieten med.

Från ena propelleraxeln hade ett biljud märkts under färden, dykaren kunde avhjälpa felet. En kåpa på axeln hade lossnat varpå densamme togs bort. Beväpnade poster skyddade dykarna mot hajar.

Det hade blivit julafton innan avgång kunde ske. Kl. 04.00 lämnar vi så

Strandhugg på Las Palmas.

Kap Verde. Färden över Atlanten kunde börja. "Till Curacao skall gungan gå."

Julafton kom med riktigt varmt väder, klädseln minsta möjliga. Naturlig förutsättning med traditionsenligt svensk jul saknades, varför det materialistiska fick framtagas. Medhavd sill i dill, knäckebröd, ost m m. Stig, tolken, överaskade med ljuspydd julgran. Var och en bidrog så gott det gick. Julknytkalaset smakade bra, speciellt den inlagda sillen som hade sjörullats och kunde ätas med sked.

I mässarna var pyntat med julgran, flaggor, blommor och julträd som skänkts av goda vänner i Sverige.

"När juldagsmorgon glimmar" spelas upp av Stig (med bandspelare) då han morgonpigga går och önskar God jul.

Fritiden gav tillfälle till solbad, blev det för hett svalkade brandposten oss med saltvatten. Under däck och i synnerhet i maskin och eldrum hade personalen bastuvarmt och ett pressande jobb.

"Sjöberg" var nyckfull. När man öppnade ventilen för att få luft fick man även saltvatten och dessutom rengjort vilket också behövs någon gång. I vår utrustning ingår en sk gottepåse innehållande malariatabletter och saltpastiller ordinerade att intagas innan ankomst till tropiskt område.

På morgonen den 29 december nås Små Antillerna, öarna Barbados, St. Vincent och St. Lucia passeras synbara. Dagen därpå kl 13.00 anlöpes Vilhelmstad på holländska ön Curacao för bunkring. Hamnen naturligt väl skyddad. En smal kanal leder in till hamnbassängen där dockor, varv samt oljeaffinaderier ligger. Vid inloppet vajar holländska flaggan över ett äldre fort kanske från den tiden då kapten Enben satte skräck här i Karibiska sjön. Försök att "göra stan" misslyckades.

Utan passerkort kom ingen utanför hamnområdet och förbi de respektingivande negerpoliserna.

Samma dag fortsätter färden mot Panamakanalen.

På nyårsnatten saluterades 1972 års ankomst med lysraketer avskjutna från förliga tornet.

Kl. 07.00 Nyårsdagen ankras upp vid Colan i väntan på tur att gå in i slussarna. Vi har flera andra fartyg omkring oss som också skall passera kanalen.

Vid middagstiden går vi så in i den första sk Gatumslussen. Här är 3 slussar som lyfter fartygen sammanlagt 25 meter. Varje sluss är över 300 m lång varför Latorre får god plats med sina 180 m. Slussarna är dubblerade vilket gör att man kan ta vattnet från den motsatta slussen och därmed "sänka" de fartyg som är på väg i motsatt riktning(Från kanalbolaget kommer personal som sköter navigering och förtöjning. Elektriska lok, ett på vardera slusskajen drar fartygen mellan slussarna. Färden går först över den uppdämda Gatumsjön till en smalare, delvis genom berg sprängd del, vilken svänger och här fordras god manöverförmåga. Efter 5 timmars färd "sänks" Latorre i Mirafloresslussarna till Stilla havets nivå. Det har redan börjat mörkna då vi förtöjer vid pir inom USA-basen Rodman. Simbassängen inom området var en eftersökt plats att få svalka i. Eftersökt var även det luftkonditionerade marketteriet med knaprigt grillade kycklingar till ombyte på soppor.

Innan den sista och längsta etappen påbörjas målas nu hela fartyget. Hon skall vid sin ankomst till Chile och Valparaiso inspekteras av president Allende. Sekonden övervakar att hon blir skön.

Trettondedag jul säger vi farväl till

Panama och går ut i Passific som gör skäl för namnet. Stora flockar pelikaner stryker tätt över vattnet på jakt efter föda. Här finns rikligt med fisk. Nästa dag passeras ekvatorn. Neptunbröderna Folke och Sixten får därvid reda på att ett odöpt gossebarn var med på färden. Vid en högtidlig ceremoni döptes sned-seglaren i eget handfat och förklarades därmed upptagen uti Kung Neptuns rullor.

Solen står nu på middagen i Zenit, den egna skuggan kan inte upptäckas. På natthimlen syns ej längre Karlavag-nen men däremot Södra korset.

Vi har Södra korset om styrbord och Patagonien om babord. Positionsbe-stämning av Folke.

Chiles radio Vina del Mare spelar hemlandstoner för besättningen. De har varit borta ca 6 månader och ser med förväntan mot hemkomsten.

"Esmaralda", Chiles seglande skol-skepp, en fröjd för en seglare, möter vi. Hon drejar bi samt sätter båt i sjön för att inspektera Latorre. Hälsningar och gåvor utväxlas innan seglen åter hissas och färden fortsätter.

8 månaders långfärd har de framför sig med besök bl a i Asien.

Även vår egen svenska långresefarare Älvsrabben kommer sättande i dyningen. Vi möts och saluterar varandra med 21 skott. Hon var på väg från Valparaiso till Callao i Peru.

Torsdag den 13 jan. möter oss hela sjögående chilenska flottan gående i enkel kolonn med besättningarna uppställ-da i relingsmaning. Kryssarna Captain Prat och O Higgins i täten följd av ja-gare och hjälpfartyg.

Port Aldea blir första chilenska an-halten för ankaret, övningsplats för flot-tan norr om Valparaiso.

Journalister och fotografer intervjuar

och filmar. Även Sveriges Radios Jan Sandkvist samt Carabuda rapporterar.

President Allende med flera högre representanter från regeringen och krigs-makten embarkerar för att följa oss till Valparaiso.

Presidenten uttryckte i sitt välkomst-tal till besättningen ett tack för mycket gott uppträdande, bl a i Sverige.

Dagen därpå löper Latorre in i den vackert belägna staden Valparaiso. Allt som flyter tycks vara sjösatt. Fullsatta båtar med glada människor, bogserbåtar sprutar med vattenkanoner och tju-ter med sirenerna, flaggor överallt. På kajerna har samlats mycket folk.

Chiles flotta är märkbart populär. Re-sans mål är nått. Besättningen är nöjd inte minst med sitt fartyg.

Under vår fortsatta vistelse i Chile bedrives övningar till sjöss. Talcuano be-

Avarena, en av artikelförfattarens goda vänner, vid kajen Cap Verde.

sökes, där medförda reservdelar avlämnas. Här är flottans varv med dockor och verkstäder.

Monitoren Huàscar tagen som pris från Peru vid ett slag omkring 1880 ligger här som turistattraktion. Närbelägen stad, Concepcion, ett utbildningscentrum med många studerande och demonstrerande. På plank och husfasader är målat slagord i kraftiga färger. Cubas Fidel Castro har just besökt Chile, vilket kan förklara denna färgglädje.

Juan Fernandes Island, några öar ca 350 distansminuter västerut kanske inte låter bekant men Robinson Kruses ö väl mer. Sjömannen Selkirk, myterist, landsattes här 1710 och levde 4 år på ön ensam. Defoes roman har gjort ön välbekant. Imponerande reser sig öarna och endast med småbåtar kan land angöras.

Byn heter Port Cumberland utgörande en brygga samt på den smala strandkanten ett antal hus för de ca 300 människor som bor här. Hummerfångst är den huvudsakliga inkomstkällan.

Hjälpta av ett par fiskare i båt kunde vi ta oss förbi klipporna till Selkirks

grotta, en naturlig klipphåla, ej långt från stranden. Strax intill flöt en bäck ifrån bergen. Några större grottor utbyggda ur det lösa vulkaniska berget hade varit bostäder för kristna flyktingar. Stranden var täckt med finslipade stenar av olika färger och former. Då vågor med kraft mötte dem rullade dessa och åstadkom entonig musik.

Ett eldorado för fiskare erbjöd denna kust. Enbart på piren i Valparaiso där vi har legat stod hela dagarna metare i hundratal och med god fiskelycka.

Trålarna landar med fyllda laster, alla sorters skaldjur och även musslor ilandföres. I hamnbassängen har en flock sjöhundar uppvisning i olika simsätt.

En färd upp till Anderna lockade. Folke och jag embarkerar tåget en tidig lördag morgon. Bergen når vid gränsen till Argentina upp till 7 000 m ö h och avståndet från Valparaiso endast 20 mil. Mötet var imponerande. De väldiga branta bergen, snöklädda på topparna, samt hisnande långt ned raviner med en grå skummande älv i botten. I bergsidan — delvis insprängda — var järnvägsspåren lagda och skyddade för ras med tak. Partille, gränsort mot Argentina har slalombackar med skidlift och ett prima hotell. Varken tid eller klädsel medgav uppehåll här, det blåste snålkallt varför återfärd måste göras.

Inget regn förekom under tiden i Chile, regnperioden börjar först i juni varför vegetationen var uttorkad och lättantändlig. Flera stora bränder och jordbävningar inträffade varvid hundratal hus förstördes och tusentals människor blev utan bostad. Men trots allt visar chilensarna alltid ett glatt och förnöjsamt uppträdande.

Hemma igen. Med massvis av angenäma minnen.

Arne Lindström

Till ankars vid Robinson Kruses ö.

